

Zijn papieren boeken wel duurzaam?

Als je 30 tot 60 boeken per jaar leest, zijn papieren boeken duurzamer dan lezen via de e-reader. Als je je boek dan ook nog eens uitleent zijn ze nóg een stuk duurzamer.

Een boek dat je leent bij de bieb is vaak al talloze malen gelezen. Goede keus dus!

<https://www.klimaathelpdesk.org/answers/wat-is-beter-voor-het-milieu-een-papieren-boek-of-een-e-book/>

Mijn top drie voor nu

Mijn moeder zei altijd over 'musthaves': ik moet helemaal niets. En gelijk had ze. Hoe minder hoe beter, zeker als je ziet waar al onze consumptie toe leidt. Maar er zijn een paar boeken die ik echt iedereen wil aanraden (mustreads dus eigenlijk). Het eerste is 'De fundamenten' van Ramsey Nasr. Dit is een betoog over het politieke en economische systeem dat de fundamenten van onze samenleving heeft aangetast. Over het verband tussen de klimaat- en coronacrisis. En dat allemaal in een boekje van bescheiden formaat van maar 140 bladzijden. Het mooie is dat het je achterlaat met hoop. Het boek 'Toekomstbedrijven' van Gijsbert Koren en Nina de Korte vind ik heel vernieuwend. Het Steward Ownership laat je anders naar ondernemen kijken. Omdat het zeggenschap en winst van elkaar loskoppelt. Ondernemen met oog voor het klimaat en de Umwelt.

Dan nog een pareltje. In coronatijd miste ik het struinen in de bibliotheek of boekhandel. Een boek vastpakken, kaft, achterflap en auteur bekijken, klein stukje tekst lezen en dan kiezen. 'Lang leve de boekhandel' is verschenen in coronatijd. Op de flap een 'Sonnet van de boekverkoper' door Ilja Leonard Pfeijffer. Een voorwoord van Kees Schafrat over het belang van voedsel voor geest en ziel. Gevolgd door korte verhalen van Nederlandse top-schrijvers. Vaak afgeleverd op de fiets door de boekverkopers, omdat de boekhandel zelf gesloten was.

Wandelen

Ik zweer bij een wandeling, iedere dag. Goed voor lijf, leden en geest. Er is zoveel moois om ons heen, ook in Nederland. Als je daar oog voor hebt, hoef je niet ver te reizen. 'De literaire wandeling door Gouda' brengt mijn liefde voor Gouda, voor wandelen en dichters mooi bij elkaar. Lekker dichtbij en met goed bewaarde geheimen, waaronder een gedicht van Georgina Sanders, de vrouw van Leo Vroman. Ook is het heerlijk om met Twan Huys en zijn wandelmaatjes op te lopen in 'Wandellust'. 'Het Zoutpad' neemt je mee op reis in Ierland. Onder betere omstandigheden dan de schrijfster lijkt het me fantastisch om een deel van deze tocht naar Land's End te maken. 'De Wandelaar' van Adriaan van Dis pakt dan net weer even anders uit. De dagelijkse wandeling door Parijs van de hoofdpersoon krijgt opeens een heel andere wending.

Reizen met de trein

Kies je voor de trein? 'Perron Europa' barst van de mooie treinreizen en geeft veel praktische tips. Vanaf treinstations in Nederland en België. Er zit trouwens ook een reis bij naar Land's End. De trein is sowieso een heerlijke plek om te verdwalen. In vergezichten of in een goed boek over de plaats van bestemming. Ga je naar Barcelona? Lees dan bijvoorbeeld als voorbereiding 'De Kathedraal van de Zee'. Gewoon, omdat het zo'n heerlijk boek is.

Oorspronkelijkheid

Een goed boek vind ik een boek waarmee je én ontspannen leest én tegelijkertijd - bijna stiekem - iets leert. Heel verrassend in dat opzicht vond ik bijvoorbeeld 'Klara en de zon'. Een blik op onze toekomst.

Als tegenhanger van Klara heb ik gekozen voor verhalen die teruggaan naar onze basis. We verliezen onze oorspronkelijkheid, en meestal niet eens met slechte bedoelingen. Dat geldt voor 'Het andere paradijs', waarbij eilandbewoners worden verbannen, maar ook voor 'Kom Atir kom'. Dit vertelt het waargebeurde verhaal van een giraffe die in 1826 cadeau werd gegeven aan een Franse koning. Weg uit haar vrijheid in Soedan, om na een hachelijke reis in gevangenis verder te leven in Parijs. In het verlengde daarvan: 'Butcher's Crossing' van John Williams dat zich afspeelt in Amerika in 1873. Een rauw verhaal over de jacht op een van de laatste grote bizonkuddes.

Liefde voor Texel en de natuur

Een deel van onze eigen geschiedenis kwam nogal bij me binnen tijdens een bezoek aan Museum Kaap Sil op Texel. Ik heb daarna de roman 'De mannen van Maria' en het boek over de geschiedenis van De VOC gelezen. Waar de zucht naar meer en meer toe kan leiden.

Als je houdt van de natuur is een duurzamer leven een logisch vervolg. Op Texel komt veel meer samen dan ik ooit dacht. Wat doen we om land te winnen, te beschermen. Hoe gaat het met de zee, met de biodiversiteit? Het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) doet daar onderzoek naar. Het staat in 't Horntje op Texel. Op Texel ligt naast het water, de prachtige natuur aan je voeten. Daarover kun je meer lezen in: 'Een kleine geschiedenis van Texel' van Lijntje Pronk. Jan Wolkers spaarde de natuurplaatjes voor het Verkade-album 'Texel' van Jac.P.Thijsse. Dit boek werd de bron voor zijn liefde voor Texel en de natuur. Een klein persoonlijk boekje van Jan Wolkers is 'Omringd door zee'. Daarin zijn radiocolumns van hem gebundeld, onder andere over mevrouw Boon, soldatenmoeder voor de Georgische soldaten die op Texel gelegerd waren tijdens de tweede wereldoorlog. En in 'zijn' boekhandel op Texel kocht ik 'De ontdekking van de natuur' van Hans Mulder. Een boek vol prachtige natuurtekeningen. Tot slot, met enige schroom, mijn eigen roman, 'Muis'. Omdat in het eerste gedeelte hiervan mijn liefde voor Texel en de natuur terugkomt.

De frisse blik van kinderen

Er zijn zoveel boeken om kinderen de liefde voor de natuur bij te brengen. Toen mijn kleinkinderen laatst aan het tekenen waren begonnen ze onder de grond. Ver boven het midden zat pas het gras. Wát een verschil met mijn kindertekeningen, die begon met het gras, een huis, de lucht en een zonnetje.

'Speuren onder de grond' is een fantastisch boek, met een soort zaklantaarntje. Pas als je die gebruikt komt de grond tot leven. 'Kalm aan', van Rachel Williams moedigt kinderen (en hun ouders ;) aan om buiten in de natuur letterlijk stil te staan bij wat je ziet. In 'De herfst van Kleine Gans' spatten de kleuren van het blad af. Een heerlijk voorleesboek op rijm, waarbij iedereen zichzelf mag zijn.

Verdieping

Ik lees voor mijn ontspanning. We krijgen al genoeg informatie binnen en soms is het gewoon wat teveel. Dat is dan ook de reden waarom ik mijn boeken zorgvuldig selecteer. Zo heb ik 'The story of stuff' zelf niet gelezen. Daar ben ik even heel eerlijk in. Maar er is een bijbehorend filmpje te vinden op YouTube. Je wordt er niet vrolijk van, maar funshoppen is volledig verleden tijd als je dit bekijkt. Ronduit schokkend! Een positievere insteek hebben de andere verdiepingsboeken die ik hier noem. Een kleine winstwaarschuwing vooraf: als je eenmaal begint met je te verdiepen in deze boeken, is er geen weg terug. Je wilt meer en meer lezen en gaat je meer en meer verantwoordelijk voelen voor onze planeet en alles wat daar leeft. Een aantal van deze boeken zijn tips die ik heb ontvangen van medecursisten bij de 'Klimaatgesprekken'. Ook in 2024 vinden deze weer plaats in Gouda. Met dat als laatste aanrader, sluit ik mijn leeslijst graag af. Veel leesplezier!